

Lietuviai grįžta: ko dažniausiai klausia?

Skaičiai džiugina – pastaraisiais metais vis daugiau lietuvių renkasi grįžti į gimtinę. Stiprėjanti Lietuvos ekonomika, patrauklios darbo sąlygos, kokybiškas ugdymas ir prieinamos medicinos paslaugos – tai ne vienintelės priežastys, dėl kurių dažnas susiruošia grįžti. Dar svarbesnis faktorius priimant tokį sprendimą – artimųjų ir tėvynės elgesys. Praėjusiais metais preliminariais duomenimis grįžo 14 352 asmenys.

PASAULIOLIETUVIS.LT

,,Kasdien išgirstame dešimtis skirtingų istorijų – ir iš tautiečių, kurie planavo išvykti į JAV vasarai, tačiau keli mėnesiai netikėtai pavirto į 20 metų sėkmingos karjeros užsienyje, ir iš trečios kartos lietuvių kilmės asmenų, kurie Lietuvą pažįsta tik iš senelių pasakojimų. Gana dažnai kreipiasi ir šeimos, kurios nusprendžia sugrįžti, nes vaikams ateina laikas eiti į mokyklą ir tėveliai nori, kad jų atžalos augtų Lietuvoje, girdėtų gimtąją kalbą ir bendrautų su seneliais. Artėjantis pensinis amžius taip pat neretai skatina susimąstyti apie grįžimą į tėvynę“, – kalba Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuro (IOM Lietuva) įgyvendinamo projekto ,,Renkuosi Lietuvą” vadovė Edita Urbanovič.

Daugiausia užklausų sulaukiama iš Jungtinės Karalystės (JK), Norvegijos ir Europos Sąjungos (ES) šalių. Praėjusiais metais taip pat pasiekė diasporos užklausos iš Japonijos, Malaizijos, Indijos, Ugandos, Libano, Brazilijos, Argentinos, Pakistano, Indonezijos, Australijos ir kitų valstybių.

„Dažniausiai mūsų klausia apie pirmuosius žingsnius tėvynėje, darbo paiešką, pensinį stažą, apie tai, kaip vaikus registruoti į mokyklas, deklaruoti gyvenamąją

vietą. Grįžtančiuosius konsultuojame įvairiausiais klausimais, patys turime gyvenimo užsienyje patirties ir žinome – kartais išvykti atrodo lengviau nei grįžti. Tačiau pastebime ir tai, kad sugrįžusieji paprastai puikiai įsitvirtina“, – kalba E. Urbanovič.

Ketinu grįžti į Lietuvą, bet nežinau nuo ko pradėti. Kokie būtų pirmieji žingsniai?

Visiems atvejams tinkamo recepto nėra – viskas priklauso nuo konkrečios situacijos: ar grįžtama su vaikais, ar su šeimos nariais užsieniečiais, į didmiestį ar regioną, ar jau turite darbo pasiūlymą, ar tik ieškosite ir pan. Paprastai rekomenduojame parsivežti dokumentus, pagrindžiančius darbo stažą užsienyje, kad reikalui esant galėtumėte kreiptis dėl išmokų Lietuvoje. Kadangi grįžus reikės deklaruoti gyvenamąją vietą, būtina iš anksto pagalvoti, kur galėsite prisideklaruoti – nuo to priklausys galimybė gauti socialines ir viešąsias paslaugas. Darbo paieška vertėtų užsiimti dar būnant užsienyje, tačiau padėti susirasti tinkamą darbą Lietuvoje arba persikvalifikuoti gali ir Užimtumo tarnyba. Užsiregistravę čia būsite apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu – kitu atveju, grįžus draudimu turėsite pasirūpinti savarankiškai.

Dirbau Norvegijoje 10 metų, dabar grįžtu į Lietuvą. Kaip bus su mano pensija, ar neprarasiu išdirbtų metų?

Jeigu dirbote vienoje iš ES/EEE šalių, JK ar Šveicarijoje, sukauptas darbo stažas nedings ir bus įskaičiuojamas į bendrą stažą, turėtą Lietuvoje. Pensijai gauti Lietuvoje reikia turėti minimalų 15 metų socialinio pensijų draudimo stažą. Jeigu Lietuvoje asmuo buvo dirbęs, pavyzdžiui, 5 metus, o likusius 10 Norvegijoje – jam senatvės pensija Lietuvoje taip pat priklausys. Kiekviena valstybė skiria ir moka pensiją už toje valstybėje įgytą stažą, nepaisant to, kurioje valstybėje asmuo, sulaukęs pensijos, gyvena. Tokiu atveju šalis, kurioje sukaupėte darbo stažą, mokės pensiją ir tuo atveju, jei gyvensite Lietuvoje. Iš anksto kreiptis į „Sodrą“ dėl užsienyje įgyto stažo nereikia.

Bijau, kad grįžus darbo paieškos užtruks, o santaupos greit ištirps. Ar galėsiu kreiptis dėl paramos?

Pirmiausiai rekomenduojame registruotis Užimtumo tarnyboje – čia jums padės darbo paieškose arba suteiks galimybę persikvalifikuoti. Jeigu dirbote kitoje ES/EEE valstybėje narėje, JK, Šveicarijoje, Ukrainoje ar Baltarusijoje, atsivežkite

U1 formą, ir jei užsienyje sukaupto stažo pakaks, galėsite gauti nedarbo išmoką Lietuvoje. O jeigu jau gaunate nedarbo išmoką minėtose užsienio šalyse, su U2 forma galite ją persikelti į Lietuvą ir ieškoti darbo čia. Patiriantys finansinių sunkumų, dėl paramos gali kreiptis į savo gyvenamosios vietos savivaldybę.

Svarstome su šeima grįžti į Lietuvą, bet mano vaikai gimė Danijoje ir prastai kalba lietuviškai. Ar juos priims į mokyklą?

Į Lietuvą grįžtant vis daugiau šeimų su vaikais, mokyklos tam ruošiasi ne tik vietiniu, tačiau ir nacionaliniu lygmeniu. Šalyje veikia su iš užsienio grįžusiais vaikais dirbančių mokyklų tinklas, kurio tikslas stiprinti būtent tokių vaikų (re)integraciją. Grįžę vaikai yra integruojami į klases pagal amžių ir mokosi kartu su savo bendraamžiais. Mokyklose iš užsienio grįžtantiems vaikams suteikiamas didesnis finansavimas ir visokeriopa pagalba – papildomos pamokos, konsultacijos, mentoriai ir pan. Net tuo atveju, jei vaikas nekalba lietuviškai, daugelis mokyklų turi patirties ir gali mokyti vaikus, grįžusius iš daugiakalbės aplinkos.

Gyvenu JK ir ilgą laiką galvoju apie grįžimą, bet nerimauju, kad grįžus teks nusivilti.

Tam, kad grįžimas būtų kuo sklandesnis, svarbu turėti stabilų informacinį pagrindą po kojomis. Jei atliksite gerus namų darbus, turėsite pamatuotus lūkesčius, žinosite, kokie etapai laukia sugrįžus, reintegracija bus greitesnė. Sprendimas grįžti nėra lengvas, tad visiškai normalu dėl to nerimauti. Jei ši situacija kelia daug streso, nerimo, išgyvenate dėl nežinomybės – galbūt ne pro šalį pasikonsultuoti su psichologu? Patyręs specialistas padės išsigryninti svarbiausius klausimus, įvertinti savo baimių pagrįstumą, suprasti, ką Jums reiškia grįžti, o ką – pasilikti. Dėl nemokamos psichologinės konsultacijos galite kreiptis į „Renkuosi Lietuvą" psichologą.

Užsiregistruoti konsultacijai galite el. paštu: psichologas@iom.int.

Priimti visus pokyčius reikia laiko. Ir visgi paklausti grįžusieji tikriausiai nesudvejos atsakydami – Lietuvoje jiems geriausia.

Pranešimas žiniasklaidai

Tarptautinė migracijos organizacija